

Тайынша Маңы

Тайынша аудандық қоғамдық-саяси газеті
2006 жылдың 3 ақпанынан шыға бастады

№ 47 (842) 6 желтоқсан, 2021 жыл

facebook.com/tainsha.tany

tayynshatany.wixsite.com/website

tainsha_tan@list.ru

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ТҰҢҒЫШ ПРЕЗИДЕНТІ – ЕЛБАСЫ НҰРСҰЛТАН НАЗАРБАЕВ: «ТӘУЕЛСІЗДІК ТАҒЫЛЫМЫ»

Көп ұзамай ең қасиетті құндылығымыз – ел тәуелсіздігінің торқалы тойын атап өтеміз. Осыдан отыз жыл бұрын біз саналы түрде, өз дүниетанымымыз бен болмысымыздың негізі ретінде бостандық пен азаттыққа таңдау жасадық. Бүгінге дейінгі бұл мерзім адамзат тарихы үшін қас-қағым ғана сәт болғанымен, орда бұзар жасқа енді толған тәуелсіз Қазақстан үшін ол – үлкен белес, асқаралы асу.

Мұндайға тек рухы күшті, бірлігі бекем жұрт қана қол жеткізе алады.

Арғыда сақ, ғұн бабаларымыз, беріде қаһарман түрік аталарымыз аласапыран замандардағы алақұйын дауылдарға төтеп беріп, Ұлы далада ұлық ұлыс құрды. Талай жұрт алапат соғыстар мен арпалысқан айқастарда үдере көшіп, бордай тозып, тастай үгіліп, құмдай шайылып кеткен замандарда қазақтар түрік жұртының ата қонысын, қара шаңырағын сақтап қалды.

Дана бабаларымыз өзін ғана емес, адал ғұрпын, дархан көңілін, таза тілін, әсем әні мен қоңыр күйін, мәйекті мәдениеті мен бай әдебиетін қоса сақтап, ұрпағына аманаттай білді. Тамырын да, тарихын да, күш-қуатын да Ұлы даладан алатын, көптеген этнос өкілдері татулық пен келісімде, береке-бірлікте бірге өмір сүріп жатқан дәл осындай елдің ұлы мен қызы болу – әр қазақстандықтың маңдайына жазылған шексіз бақыт.

Адамзат тарихындағы ең айтулы оқиғаларға толы ғасырлар тоғысында елімізді басқару маған үлкен сеніммен қатар зор жауапкершілік жүктеді. Мен өзім басшылық еткен отыз жылға жуық уақыт бойына туған халқымның сенімін ақтау үшін бар күш-жігерімді аянбай жұмсадым.

Ерлік пен елдікті ту еткен, жасампаздықты жалау еткен халқымыздың дербес мемлекет құрғанының отыз жылдық торқалы тойы қарсаңында тәуелсіздіктен тағылым алу үшін бүгін туған халқыммен ой бөлісуді жөн көрдім.

Тәуелсіздіктің мән-мағынасы туралы түрлі ғылым өкілдері өзінше тұжырым жасайтыны анық. Бірақ бір нәрсе ақиқат, ол – ата-бабаларымыздың азаттық жолындағы жан алысып, жан беріскен сан ғасырлық күресінің заңды жалғасы, халықаралық құжаттармен бекітіліп, мәңгілікке берілген сыйы.

Тәуелсіздікке барар қиын жолдардағы сансыз көп шайқастар мен көтерілістерде қаншама қаһарман бабаларымыз шейіт болды. Оларды еске алу, құрметтеу – біздің парызымыз. Сондықтан біз жаңа заманда қантөгіске жол бермей, қасиетті киеміз – тәуелсіздікке сабыр мен төзімділік, ақыл мен парасат арқылы қол жеткіздік.

Мен миллиондаған адамды қанға бөктіріп, қисапсыз мол қиындықтардан тұратын ХХ ғасырдың ортасында дүниеге келдім. Бірінші дүниежүзілік соғысқа қазақтар қатыспаса да, патшаның 1916 жылғы маусым жарлығымен тыл жұмысы үшін әскерге шақырылды. Отаршыл өкіметтің өктемдігі мен зұлымдығы халықты ашындырып, төзімін тауысты. Сол кездегі Жетісу өлкесінің Қарқара, Қастек, Самсы өңірінде болған ұлт-азаттық көтерілістерге менің ата-бабаларым да қатысты.

Бұдан кейінгі қазақ даласын қанға бөктірген Азамат соғысы да халқымызға қисапсыз мол қасірет әкелді. Ашаршылықтың екі бірдей толқыны – 1921-22 жыл мен 1930-32 жылдардағы сұрқия саясат салдарынан орнаған зұлмат кезінде қазақтың тең жартысы қырылды. Ел есін енді жинай бастаған отызыншы жылдар соңында сталиндік қанды репрессия ұлтымыздың сүт бетіне шығар қаймақтарын жалмап кетті, сонымен бірге қатардағы қарапайым азаматтар да қанды қасаптан аман қалмады.

Әрине, мен бұл оқиғалардың бәрін көзіммен көрмесем де, әкем мен анамның өзегін мұң мен зар өртеп, жанарын жасқа шылап отырып айтқан сөздерінен, азаттық жолында шейіт болған аруақтарға арнап, күбірлеп оқыған

дұғаларынан естіп-біліп, көкірегіме түйіп өстім. Кейде ойлаймын: қазақ деген не деген төзімді халық?! Көнбеске көніп, шыдамасқа шыдаған. Болашағы бұлдыр болған күннің өзінде сағын сындырмай, келешектен үмітін үзбеген. Қиындық атаулыға қасқая қарсы тұрып, үздіксіз алға жылжыған.

Адамзат тарихына ең қанды қырғын ретінде енген екінші дүниежүзілік соғыстың құрамдас бөлігі – Ұлы Отан соғысының қаһарлы күндері, бала болсам да, әлі күнге дейін көз алдымнан кетпейді. Сәби кезімді еске алғанда әр үйден майданға аттанған ағаларым, ер-азаматының орнын жоқтатпай, «Бәрі де жеңіс үшін» деп, бел шешпей еңбек еткен аналарым мен жеңгелерім, қаршадай күнінен өгізге жегілген соқамен жер жыртып, масақ теріп, еңбекпен көзін ашқан қатарластарым еске түседі. Менің еңбек тақырыбына жиі оралатынымның бір сыры да балалығын соғыс ұрлаған сол ауыр

күндерден қалған естелікте болса керек.

Адамды қандай қиындықтан да аман алып шығатын құдірет еңбек екенін мен сәби кезімнен-ақ сезіндім. Кейінгі жастарға үнемі «Еңбек ет, отбасыңды асыра, еліңе қызмет қыл: өзің де табысты болып, Отаныңның да қуаты артады» дейтінім сондықтан.

Соғыстан соңғы кезеңдегі тың игеру, металл қорыту, болат балқыту – халық шаруашылығын қалпына келтірудің дәл ортасында жүрдік. Социализмнің артықшылығын да, кемшілігін де көрдік. Бір сөзбен айтқанда, Кеңес Одағы құрамында болған жетпіс жылдықтың нәтижесі біздің елдің пайдасына шешілген жоқ.

ХХ ғасыр басында алаш қайраткері Ахмет Байтұрсынұлы «Әлхамдүллә, алты миллион халықпыз» деген екен. Патшалық Ресейдегі 1913 жылғы ресми санақ бойынша, Дала өлкесінде, Түркістан өлкесіндегі қазақтарды қоспағанда, 5 миллион 597 мың халық тұрған. Демек, Ахаңның айтып отырғаны – күмән келтірмейтін ақиқат. Ал арада жарты ғасырдай уақыт өткенде КСРО-да 1959 жылы өткізілген санақта Қазақстандағы қазақтардың саны 2 миллион 787 мыңға дейін кеміп, республика халқының небәрі 30 пайызын ғана құраған.

Мен 1989 жылы республикамыздың бірінші басшысы болып сайландым. Дәл сол жылы өткізілген КСРО-ның ең соңғы халық санағының деректері бойынша, Қазақстандағы қазақтардың үлес салмағы небәрі 40,1% ғана еді.

Азат еліміздің жастары тәуелсіздікке барар жолдың қандай азапты болғанын, қандай құрбандықтар мен сынақтар – 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс, азамат соғысы, ашаршылықтың алапат екі толқыны, қуғын-сүргін мен репрессиялар, Ұлы Отан соғысы, тың игеру жылдарындағы жаппай қоныс аударудың зардабы арқылы жеткенімізді білуі керек. Мұның өзі өткен тарихты қастерлеп, одан сабақ алу үшін қажет. Менің «Тәуелсіздік – бабалар қанымен келген киелі құндылық» дейтінім осыдан.

Мен отыз жыл бойы халқымды қанаттыға қақтырмай, тұмсықтыға шоқыттырмай, қайраңға қалдырмай, әлемдік өркениеттің алдыңғы шебіне, дүниедегі ең дамыған 40 елдің қатарына қостым. Осы жылдар ішінде әлемдік ғылым мен мәдениеттің ең үздік жетістіктерін меңгерген жаңа ұрпақ қалыптасты. Жаңа елордамыз салынды. Ең үлкен табысым да, ең үлкен бақытым да осы деп санаймын.

Біз, Абай атамыз айтқандай, «ақырын жүріп, анық бастық». Соның арқасында көп салалар мен бағыттар бойынша өзгелерден озып кеттік. Енді осының мән-жайына тереңірек тоқталып, бұрын көп айтыла бермейтін кейбір деректі халықтың назарына ұсынғым келеді.

Кеңес Одағы сынды алып империя өткен ғасырдың 70-жылдары тарихшылар қауымы «тоқырау» деп айдар таққан күрделі кезеңге аяқ басты.

Жалғасы 2-бетте.

КОРОНАВИРУС ИНФЕКЦИЯСЫНА ҚАТЫСТЫ ЖИІ ҚОЙЫЛАТЫН СҰРАҚ-ЖАУАП ТОПТАМАСЫ

Көп мөлшерде су ішу коронавирустан жазылуға көмектесеміз ме?

Суды көп ішу коронавирусты немесе ауруды жоятынына және асқазан қышқылы вирусын өлтіретініне ешқандай дәлел жоқ. Дегенмен, денсаулықты сақтау үшін, бұл ұсынылады. Адамдардың денсаулығы үшін және сусызданудың алдын алу үшін күн сайын жеткілікті мөлшерде су болуы керек.

Алкогольді тұтыну COVID-19 вирусын өлтіре ме?

Алкогольді ішімдіктерді ішу вирусты жоймайды. Егер адам вирус жұқтырса, спиртті ішімдік ішу денсаулыққа қауіп төндіруі мүмкін. Алкоголь (60%-дан кем емес концентрацияда) теріңізге дезинфекция ретінде жұмыс істейді, бірақ оны ішкенде сізді емдеу рөлін атқармайды.

Коронавирусты заттардан жұқтыру мүмкін бе?

Адамдар вирус инфекциясы бар заттарға қол тигізіп, содан кейін көздерін, мұрнын немесе аузын ұстаса, COVID-19-ды жұқтырып алуы мүмкін.

Нәрестелерде коронавирус ауруы пайда болуы мүмкін бе?

Кез-келген жастағы адамдар вирусты жұқтыруы мүмкін, бірақ балалар арасында COVID-19 оқиғасы сирек кездеседі.

Коронавирус ауруы бар науқастарда әдеттегі дене температурасы қандай?

Адамның қалыпты температурасы сыртқы температура мен ауа-райына қарамастан, шамамен 36,5°, 37°C аралығында болады. Өзіңізді коронавирустан қорғаудың тиімді әдісі – қолыңызды алкоголь негізіндегі қол сүрткішпен, антисептикпен сүрту немесе сабынды сумен жуып тазарту.

Коронавирус жұқтырған адамның қандай симптомдары бар?

Бұл вирусқа байланысты, бірақ жиі кездесетін белгілерге қызу, жөтел, ентігу, тыныс алу қиындықтары және қол-аяқ ауруы кіреді. Неғұрлым ауыр жағдайларда инфекция пневмонияға, ауыр жедел респираторлық синдромға, бүйрек әлсіздігіне және тіпті өлімге соқтыруы мүмкін.

Коронавирус қалай таралады?

Жарияланған эпидемиология мен вирусология зерттеулерінің мәліметтері COVID-19 негізінен симптоматикалық адамдардың тыныс алуы арқылы, жұқтырған адамдармен тікелей байланыста болу арқылы немесе ластанған заттармен жанасу арқылы жұғатыны дәлелденді.

Коронавирус азық-түлік арқылы таралуы мүмкін бе?

Коронавирустар белгілі бір уақыт ішінде төмен және мұздатылған температурада өмір сүретіні дәлелденген. Дегенмен, тамақ гигиенасы мен тамақ өнімдерінің қауіпсіздігіне кепілдік берілсе, вирустың азық-түлік арқылы таралуынан сақтануға болды.

Коронавирус қауіпті ме?

Көптеген адамдар COVID-19 жұққанда, жеңіл ауырады, бірақ кейбір адамдар қатты ауыруы мүмкін. Сирек жағдайда ауру өлімге әкеледі. Егде жастағы адамдар мен бұрын медициналық ауру тарихы бар адамдарға (мысалы, жоғары қан қысымы, жүрек ауруы немесе қант диабеті) қауіп төндіруі мүмкін.

Коронавирустың аурудың қалпына келу уақыты қанша күн?

Қазірге дейінгі зерттелген мәліметтерді қолдана отырып, ауыр жағдайлардан басталғаннан клиникалық қалпына келуге дейінгі уақыт шамамен 2 аптадан 3-6 аптаға дейін жалғасады. Ауыр немесе орташа аурулары бар науқастар 3-6 аптада қалпына келуі мүмкін.

Коронавирусты жұқтырудан өзіңді қалай қорғауға болады?

Ең маңыздысы – қол мен беттерді тазалығын сақтау. Қолды таза ұстау, оларды сабынмен жиі жуыңыз немесе дезинфекциялау құралын пайдаланыңыз.

Сондай-ақ ауызыңызды, мұрныңызды немесе көзіңізді жуылмаған қолмен ұстамауға тырысыңыз (әдетте мұндай ойланбастан ұстау сағатына орта есеппен 15 рет болады).

Кез келген жағдайда қолды тазалау үшін қолды дезинфекциялаушы құралды өзіңізбен бірге алып жүріңіз.

Әрқашан тамақ алдында қолыңызды жуыңыз.

Әсіресе, адам көп орындарда, әуежайларда және басқа да қоғамдық көлік жүйелерінде болған кезде абай болыңыз. Осындай жерлерде орналасқан заттарды және олардың үстіңіз беттерін ұстауды барынша азайтыңыз, бетіңізге тиеніз.

Бір реттік салфеткаларды өзіңізбен бірге алып жүріңіз және жөтелгенде немесе түшкіргенде әрдайым мұрын мен

CORONA VIRUS2020 KZ

COVID-19 жұқтыру қауіпін төмендету үшін бес алтын ереже

ҚОЛДЫ ЖИІ ЖУУ

ҚАШЫҚТЫҚТЫ САҚТАУ

ҚОҒАМДЫҚ ОРЫНДАРҒА БАРМАУ

БЕТПЕРДЕ КИЮ

ҚОЛ-АЛЫСПАУ, ҚҰШАҚТАСПАУ, СҮЙІСПЕУ

@coronavirus2020_kz
Дереккөз: ҚР Денсаулық сақтау министрлігі

аузыңызды жабыңыз, оларды қолданғаннан кейін міндетті түрде жойыңыз.

Егер басқа адамдар жалпы орамға немесе ыдысқа саусақтарын салса, одан тамақ ішпеңіз (жаңғақ, чипс, печенье және басқа да тәттілер).

Эпидемиологиялық ахуал тұрақтанғанша құттықтап, қол қысулар мен беттен сүюден аулақ болыңыз.

Жұмыс барысында сіз ұстайтын заттардың үстіңіз беттері мен құрылғыларды (компьютердің пернетақтасы, жалпы пайдаланатын оргтехника панельдері, смартфон экраны, пульстер, есік тұтқалары мен ұстағыштар) үнемі тазалаңыз.

Медициналық масканы қалай дұрыс кию керек?

1. Мұрын мен аузыңызды маскамен мұқият жауып, бет пен маска арасындағы саңылауды азайту үшін оны бекітіңіз.

2. Пайдалану кезінде масканы ұстамаңыз. Қолданылған маскаға тигеннен кейін, мысалы, оны шешу үшін қолды жуыңыз.

3. Маска ылғалды немесе ластанған болса, жаңа таза және құрғақ маска киіңіз.

4. Бір рет қолданылатын маска пайдаланбаңыз. Оларды әрбір қолданғаннан кейін лақтырып, алып тастағаннан кейін бірден жойыңыз.

Коронавирустың инфекцияға ұқсас симптомдар болса, қайда хабарласу керек?

Жедел респираторлық инфекция белгілері пайда болғанда немесе жаңа коронавирустық пневмонияға күдік болғанда тез арада үйге жедел жәрдем шақыру (103), сондай-ақ 1406, коронавирустық инфекция мәселелері бойынша call-орталыққа қоңырау шалу қажет.

Жедел жәрдем бригадасы келгенге дейін ауыр нысандағы жағдайда алдын алу шараларын сақтау (адамдармен қарым-қатынасты шектеу, жөтел этикетін сақтау, маска кию, өзін-өзі емдеумен айналыспау) керек.

Коронавирус пен тұмау вирусы арасындағы айырмашылық неде?

Коронавирус пен тұмау вирусының ұқсас белгілері болуы мүмкін, бірақ олар генетикалық жағынан мүлдем әртүрлі. Тұмау вирустары өте тез көбейеді – симптомдар жұқтырғаннан кейін екі-үш күннен кейін көрінеді, ал коронавирусқа ол үшін 14 күнге дейін қажет.

Үйдегі карантиндегі азаматтар қандай талаптарды сақтауы тиіс?

Үйдегі карантинде болу кезінде қойылатын талаптар:

- күнтізбелік 14 күннің ішінде тұрғылықты жерінде міндетті түрде тұрақты болу (үй, пәтер, жатақхана, қонақүй және басқалар);
- үйде оқшаулау үшін жағдай болмаған кезде емдеуге жатқызу ұсынылады;
- тұрғылықты жері бойынша оқшаулау кезінде (күнтізбелік 14 күн) халық көп жиналатын жерлерге баруға тыйым салынады;
- үйдегі карантин кезінде медицина персоналының іс-шаралары мыналарды қамтиды (күнтізбелік 14 күн): консультациялар және телефон бойынша қоңырау шалу арқылы үйдегі карантинге бақылау жасау;
- медициналық көрсетілімдер бойынша тамақтан, мұрын-жұтқыншақтан биоматериалды зертханалық зерттеуге алынуы, қажет болған кезде – зерттеудің өзге де әдістері жүргізілуі мүмкін;
- медициналық көрсетілімдер бойынша (жіті респираторлық вирустық инфекция белгілері) адам диагностикалау және Қазақстан Республикасының есебінен емдеу мақсатында медициналық ұйымға (бұдан әрі – МҰ) жатқызылады;
- карантиндегі адам тарапынан режим бұзылған жағдайда әкімшілік жауапкершілік көзделген.

ӨЗІҢІЗДІ ЖӘНЕ ДЕНСАУЛЫҒЫҢЫЗДЫ САҚТАҢЫЗ!
(Ақпарат сайтынан алынған).

Меншік иесі: «Тайынша таңы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.

Газет аудан әкімінің қолдауымен шығып, мемлекеттік ақпараттық саясатты жүргізу жөніндегі ресми басылымы болып табылады.

Индекс: 65710

Газет әр аптаның жұма күні шығады.

Директор -
Бас редактор
Гүл НУРАЛИНА

Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігінде 2005 жылғы 14 желтоқсанда тіркеліп №6652-Г куәлігі берілген

Газет «Тайынша таңы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің компьютерлік орталығында теріліп, беттеліп, «Старкова А.А.» ЖК-де офсеттік тәсілмен басылған 020000. Көкшетау қаласы, Әуелбеков көшесі, 98 үй.

Тапсырыс 386. Таралымы 1300.

МЕКЕН-ЖАЙЫМЫЗ:

Солтүстік Қазақстан облысы, Тайынша қаласы,

Қазақстан Конституциясы, 137-үй.

БАЙЛАНЫС ТЕЛЕФОНЫМЫЗ:

8 (715 36) 2-36-96

Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Қолжазба қайтарылмайды. Келген хаттарға жауап жолданбайды. Жарнаманың, келіп түскен материалдардың мазмұны мен мәтініне хабарлама беруші автор өзі жауапты.